

For eller fordi

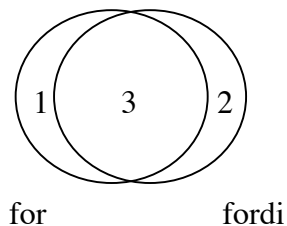
For er en forklaring, dvs. en hjælp til at forstå det, der sker i sætningen. **Fordi** er en årsag eller en intention, som tidsmæssigt ligger forud for sætningen.

1) *Der havde været nogen, for der var spor i sneen uden for døren.*

2) *Han nåede kun flyet, fordi han var så heldig, at det var forsinket.*

Fordi-sætningerne er den årsag, der går forud for det der sker. For-sætningerne samler billedet og forklarer. Årsag og forklaring falder ofte sammen (= er ens) i praksis, for grunden er tit den bedste forklaring, men funktionen er meget forskellig:

3) *Han var hjemme den dag, for/fordi han var syg.*

Pas på *fordi* efter 'ikke' og i lange sætninger:

Fordi kan give tvetydighed, hvis man ikke kan se, hvor årsagen er bundet fast. Det sker tit, når der er et 'ikke' i sætningen:

Han tog ikke med ind til byen, fordi han ville købe kaffe. (= dårlig sætning)

Sætningen er dårlig, fordi den kan læses på to måder:

- 1) Det var ikke, fordi han ville købe kaffe, at han tog med.
- 2) Han tog ikke med, for han ville købe kaffe (et andet sted).

Også i sætninger med flere led først kan der komme tvetydighed :

*Jeg troede, at han var en stor mand, fordi hans stemme var meget dyb.

Den sætning kan også læses på to måder:

- 1) Det er fordi hans stemme er dyb, at han er stor.
- 2) Jeg tror, han er stor, for hans stemme er dyb.

Årsag til indhold eller årsag til vurdering?

Denne type tvetydighed kommer ofte, hvis der er et centraladverbium i sætningen af den slags, som viser afsenderens vurdering:

*Hun har nok haft sin ven med hjemme, fordi hun havde røde kinder og uglet hår.

*Hun har sikkert prøvet at ringe til politiet, fordi telefonrøret lå på bordet.

*Hun har måske forladt landet, fordi jeg ved, hun havde søgt et job i USA.

Men også vurderinger uden adverbier kan give problemer med fordi:

*Hun har sovet hos ham i nat, fordi der er lange lyse hår på hovedpuden.

*Muslingerne må have været dårlige, fordi han havde brækket sig over hele gulvtæppet.

*Hun har mødt mindst en neger i sit liv, fordi hendes barn er mulat!

Også her skal man skrive *for*, *da*, *eftersom* eller *idet*.

For og fordi i talesprog

I talesprog møder man tit fordi-sætninger med helsætningsstruktur:

/ / / / /

Han ringede ikke til hende, fordi han vidste ikke, hvad han skulle sige.

Men det er i virkeligheden det samme som en *for*-sætning og ikke en fejl; for i talesproget har ægte og uægte *fordi*-sætninger forskellig melodi og tryk. Det ægte ledsætnings-*fordi* har tryk og høj tone, mens et helsætnings-*fordi*, der altså betyder *for*, har svagere eller intet tryk og lav tone.

For eller fordi

For er en forklaring/begrundelse der forklarer en situation. Fordi er en årsag eller en intention, der går forud for det, der sker.

- 1) Den måtte være varm, ___ den dampede meget.
- 2) Huller i tænderne opstår, ___ bakterierne laver mælkesyre, der ætser kalken.
- 3) Han tog pænt imod dem, selvom han ikke havde tid, ___ han var en venlig mand.
- 4) Han tog kun pænt imod dem, ___ han vidste, at de havde dollars med.
- 5) Tror du på, at temperaturen stiger, ___ CO₂ virker som et drivhus omkring jorden?
- 6) Vejret bliver nok bedre i næste uge, ___ meteorologerne siger, der kommer et højtryk forbi.
- 7) Ifølge eksperterne eksploderede reaktoren i Tjernobyl, ___ kølesystemet var defekt.
- 8) Han var bekymret for, at isen ville smelte, ___ solen brændte stærkt den dag.
- 9) Den løve må være mæt, ___ den lod min svigermor løbe, selvom jeg havde bundet en blodig t-bone steak bag på hendes rygsæk.
- 10) Han blev simpelthen syg, ___ han havde spist forkert igennem lang tid.
- 11) Han slog sig ikke, da han faldt, ___ der lå en madras på gulvet.
- 12) Han slog hende, ___ hun havde fortalt sin veninde, at han var impotent.
- 13) Huset brændte, ___ de havde glemt at slukke for frituregryden.
- 14) Bålet brændte godt, ___ han havde gjort sig umage med det og fundet det mest tørre brænde frem inderst i brændeskuret.
- 15) Han giftede sig udelukkende med hende, ___ hun var gravid.
- 16) Hun var ikke særlig renlig, men han giftede sig alligevel med hende, ___ både hans syn og hans lugtesans var svækket.
- 17) Jeg er sikker på, at han sover endnu, ___ jeg kan høre ham snorke.

**Forbind sætningerne med for eller fordi eller for at
(lav flere løsninger hvor det er muligt)**

- 1) Han var ikke hjemme. Han skulle vaske tøj.
- 2) Han skulle i byen. Han skulle købe kaffe.
- 3) Bilen gik i stå. Der var ikke mere benzin.
- 4) Opgaven var for svær. Der var kun fem, der kunne løse den.
- 5) Hun var nok taget i byen. Hendes cykel var væk.
- 6) Han havde måske spist aftensmad. Han tallerken var smurt ind i muggen sovs.
- 7) Han havde selvfølgelig slået sin kone ihjel. Der var blod på kniven.
- 8) Han var i godt humør. Han havde fri fra arbejde.
- 9) Hun havde brugt meget parfume. Hun kunne lugtes helt ud på gangen.
- 10) Hun sparede mange penge op. Hun ville købe en ny mand.

Gør sætningerne færdige, med for eller fordi

- 1) Politiet gav ham en bøde,
- 2) Cyklen punkterede,
- 3) Jeg tror, han var syg,
- 4) Han blev syg,
- 5) Vi har lukket i næste uge,
- 6) Han har sandsynligvis spist aftensmad,
- 7) Han har ikke taget sin pistol med,
- 8) Hun må have kendt den mand, der dræbte hende,
- 9) Han har næppe fået mere end tre kameler for hende,
- 10) Vi beder Dem svare hurtigt,
- 11) Han gemte sig i klædeskabet,
- 12) Han må have gemt sig i klædeskabet,
- 13) Han var sikker på Dracula havde været der
- 14) Ifølge Pia K. stiger kriminaliteten,